
Polární rok: Arktida-Vysoké Sudety-Antarktida

Polární rok: Arktida-Vysoké Sudety-Antarktida

Polární rok : Arktida-Vysoké Sudety-Antarktida

Dne 1. 11. 2007 byla na Albertově za účasti významných polárních osobností slavnostně zahájena výstava „Polární rok : Arktida-Vysoké Sudety - Antarktida“, jejímiž pořadateli jsou Geografická knihovna PŘF UK s Krkonošským muzeem při Správě KRMAP, Vrchlabí a s Českou geologickou službou. Na vernisáži promluvili mimo jiné doc. Josef Sekyra, první Čech, jež stanul na jižním pólu, a předseda polární sekce České geografické společnosti RNDr. Michal Janouch. O tradici polárních výzkumů na PŘF UK promluvil prof. Jan Jeník a proděkan doc. Vít Vilímek.

Již v roce 2005 Světová meteorologická organizace rozhodla, že tématem roku 2007 bude *Polární meteorologie: pochopení globálních vlivů*. Podpořila tím Mezinárodní polární rok (International Polar Year, IPY) 2007–2008, který probíhá pod záštitou této organizace a Mezinárodní rady pro vědu. Mezinárodní polární rok se koná po čtvrté (první byl v letech 1882 až 1883, druhý v letech 1932 až 1933 a třetí v letech 1957 až 1958), poprvé však probíhá v kontextu klimatických změn. Stejně jako před 50 lety představuje výzkumné akce ohromného rozsahu. Zúčastní se jich přes 5000 vědců ze 63 zemí. Společným cílem jejich projektů je posunout dál znalosti ve stále nejméně probádaných oblastech Země - v Arktidě a Antarktidě. Hlubší poznání a pochopení zákonitostí a propojení tak složitých systémů je nad síly kteréhokoliv jednotlivého státu.

Přípravami se zabývali i čeští odborníci. Nejde však jen o získávání vědeckých poznatků. Je to poprvé, kdy je zde zřetelná snaha přiblížit realitu polárních krajů široké veřejnosti a získat novou generaci výzkumníků. K tomuto cíli směřuje i výstava Geografické knihovny PŘF UK. Představuje nejdřívejší podmínky polárních oblastí. Podává chronologické přehledy o pronikání do obou polárních oblastí, jejich poznávání a české účasti. Široké veřejnosti bude představena i nová česká polární stanice na ostrově Jamese Rosse. Celá výstava je provázena originálními fotografiemi Daniela Nývltů, geologa, který letos pobýval na naší Mendelově polární stanici. Expozice se dotýká také aktuálních otázek spojených s bojem o vlastnictví pólů, které kulminovaly letos v létě.

Bude přiblížena dlouholetá mezigenerační tradice výzkumů polárních krajů na PŘF UK : Zukriegel, Švampera, Hadač, Kunský, Kostka, Praus, Jeník, Komárková nebo Sekyra, ad. Pro návštěvníky bude možná překvapivé zjištění, že podmínky tundry a polárních oblastí je možno zkoumat i v českých horách. Proto jsme také zvolili do podnázvu výstavy termín Vysoké Sudety (Krkonoše, Hrubý Jeseník, Kralický Sněžník): na podobu jejich vrcholových částí s tundrovými zónami bylo poprvé upozorněno zhruba před 100 lety. Od té doby se řada našich odborníků různých profesí - z nichž mnozí působili a působí na UK nebo jsou jejími absolventy (geomorfologové, geobotanici, lichenologové, bryologové, klimatologové, palynologové, zoologové a další) - zabývají jejich detailnějším studiem. V současné době tím fyzických geografů z PŘF UK (Engel, Tremel, Křížek) zkoumá glaciální a periglaciální tvary reliéfu České republiky. Studium těchto jevů umožňuje rekonstruovat vzhled a vývoj naší krajiny od dob ledových po současnost. Přispívá rovněž k získání paleoklimatických dat, které se využívají při zkoumání nyní tolik aktuálních změn klimatu.

Výstava chce nejen přispět k popularizaci akce Mezinárodní polární rok, ale chce poukázat na řetězce globálních souvislostí, na fakt, že tání ledovců, klimatické změny a vše, co se děje v polárních krajích, je důležité z mnoha hledisek i pro Česko. A naopak i z historického vývoje české krajiny můžeme analogicky odvozovat a prognózovat další procesy. Výstavu doprovází na webových stránkách knihovny <<http://geografie.cuni.cz/library>> on-line prezentace unikátních historických reprodukcí z archivních sbírek Geografické knihovny PŘF UK, které nejsou běžně přístupné veřejnosti.

Jde pravděpodobně o největší současnou dokumentační veřejně přístupnou českou polární sbírku čítající 295 map, grafů a fotografií digitalizovaných z 25 knih. Nejstarší pochází z roku 1774. Chceme tím mimo jiné doložit staletou snahu lidstva o dobytí točen a odkrytí jejich tajemství. Polární problematika se tak prostřednictvím internetové sítě může dostat daleko za hranice Prahy.

Výstava je rovněž příspěvkem k mezinárodnímu roku planety Země (2007-2009).

Výstava potrvá v předšálí Geografické knihovny PŘF UK, od 2. 11. 2007 do 18. 1. 2008, Po-Pá: od 9.00 do 17.00. Vstup volný. Adresa: Albertov 6, Praha 2, 128 43, 2. patro.